

Dönem : 1
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 325

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değıştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve İçişleri Komisyonu raporu (1/292)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1840/2988

15 . 9 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Baaknlar Kurulunca 12 . 9 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değıştirilmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GEREKÇE

334 sayılı T. C. Anayasasının 8 nci maddesine göre kanunların Anayasaya uygunluğunun sağlanması için yürürlükteki kanunları taramak maksadiyle Adalet Bakanlığında kurulmuş bulunan Bakanlıklararası Komisyonun hazırladığı raporda bir kısım kanunların hükümleri Anayasaya sarihaten aykırı bulunmuş ve bunlar (A) listesinde belirtilmiştir.

Hükümleri Anayasaya esas itibariyle aykırı olmakla beraber yazılış, ıstilah, unvan ve yapılan atıflar dolayısıyla yeniden gözden geçirilip Anayasaya uydurulması gereken diğeri bir kısım kanunlar da (B) listesinde gösterilmiştir.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 1 ve 3 ncü maddeleri Anayasanın 115 nci maddesi ile düzenlenen «İdarenin Kuruluşu» genel esaslarına uyacak şekilde düzeltilmek maksadiyle anılan rapora bağılı (B) listesine;

İdare âmirlerinin re'sen verebilecekleri disiplin cezalarını düzenliyen 13/C, 19, 31/I ve 42/E maddeleri de Anayasanın 118 nci maddesine aykırı görüldüğünden (A) listesine dâhil edilmiş bulunmaktadır.

A) 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun mülga 491 sayılı Anayasanın 89 ncu maddesini aynen alan 1 nci maddesi 334 sayılı T. C. Anayasasının 115 nci maddesine göre ve 112 ve 116 ncı maddeleri de göz önünde bulundurularak yeniden tanzim edilmiştir. Ancak bir mahallî idare kuruluşu olan köy ve kasabalar burada ayrıca zikredilmiyerek sadece merkezî idarenin kademeleri ve bunların teşkilinde uyulacak Anayasa ilkeleri belirtilmiş bulunmaktadır. Esasen 5442 sayılı Kanunun bucak idaresi ve teşkilâtı başlığını taşıyan IV ncü bölümünde 41 nci madde bucak bölümünün nelerden meydana geleceğini tasrih etmiş bulunmaktadır.

İl idaresinin temel ilkelerini belirten 3 ncü maddede keza Anayasanın 115 nci maddesindeki yetki genişliği esasına göre yeniden düzenlenmiş, mahallî idareler kuruluşunu ilgilendiren görev ayırımı esasını merkezî idare ilkeleriyle ilgisi bulunmadığından fıkradan çıkarılmıştır.

3. Maddenin 1 nci fıkrasıyla illerin idaresinde yetki genişliği esası vaz'olunduktan sonra, 2 nci fıkrada genel idare teşkilâtının taşrada ancak il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenleneceği prensibolarak tesbit ve vaz'edilmektedir.

Bu ana prensibin istisnası olarak; kademeli idare bölümlerine uygun surette kurulacak bir teşkilâtla yürütülmesi mahzurlu olan veya faydalı olmayan veya mümkün görülmiyen ve birden çok ili içine alan bölgevi kuruluşlarla ifasında mahiyeti icabı zaruret ve fayda bulunan belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile yetki genişliğine sahip genel idare teşkilâtının kurulması hususu da 3 ncü fıkrada sevk edilen hükümle tebarüz ettirilmiştir.

B) Anayasanın, «Memur teminatı» kenar başlığını taşıyan 118 nci maddesine göre, 5442 sayılı Kanunun idare âmirlerince verilecek disiplin cezaları ile ilgili maddeleri de değiştirilmiştir.

13 ncü maddenin (C) fıkrasında, valinin vereceği uyarma, kınama ve beş günlüğe kadar ayaktan kesme cezalarının, bir taraftan Memurin Kanunundaki usule göre ilgilinin savunması alındıktan sonra, verilebileceği esası konmuş, diğer taraftan (bu cezalar kesindir) denmek ve bunlar aleyhine adli, idari kaza mercilerine itiraz edilemeyeceği hakkındaki hüküm çıkarılmak suretiyle Danıştaya itiraz edilebilmesi yolu açılmıştır.

Kaymakamların vereceği uyarma, kınama cezaları için de 31 ncü maddenin (İ) fıkrası ilgilinin savunmasının alınması ve bunlar aleyhine de kazai mercie başvurabilmesi esasına göre değiştirilmiş; ancak bu cezaların, Danıştaya başvurulmadan önce il idare kurullarında 5442 sayılı Kanunun 62 nci maddesine göre yapılacak itiraz üzerine incelenip karara bağlanması uygun görülmüştür.

Bucak müdürlerinin uyarma cezası verme yetkisini hükme bağlayan 42 ncü maddenin 6738 sayılı Kanunla muaddel (E) fıkrası da, savunma alınması ve il idare kurulunun keza 62 nci maddede gereğince yapılacak itiraz üzerine işi inceleyip bir karara bağlamasından sonra Danıştaya müracaat olunabilmesi esaslarına göre değiştirilmiştir.

Bu suretle 5442 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin (C), 31 ncü maddesinin (İ) ve 42 ncü maddesinin (E) fıkralarındaki, «Bu cezalar aleyhine idari ve adli kazaya müracaat olunamaz.» şeklindeki Anayasanın 118 nci maddesine aykırı bulunan hükümlerinin değiştirilerek disiplin cezası verilmeden önce ilgililerin savunmasının alınmasını ve bu cezalara karşı idari yargı yoluna başvurulabilmesini sağlamak maksadiyle işbu kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No: 1/292
Karar No: 47

18 . 10 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

5442 sayılı **İl İdaresi Kanununun** bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü :

Tümü üzerinde cereyan eden uzun görüşmeler neticesinde; gerekçede etraflıca belirtilen hususlar, Komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve 5442 sayılı Kanunun 1, 3, 13, 35 ve 42 nci maddelerini Anayasamızın tesbit etmiş olduğu prensibe uygun hale getirmek maksadiyle hazırlanmış olan tasarı aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

<i>Millet Meclisi</i>			
İçişleri Komisyonu Başkanı	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
<i>Izmir</i>	<i>Kırklareli</i>	<i>Edirne</i>	<i>Ankara</i>
<i>Osman Sabri Adal</i>	<i>Alâeddin Eriş</i>	<i>İlhami Ertem</i>	<i>Zühtü Pehlivanlı</i>
<i>Afyon Karahisar</i>	<i>Erzurum</i>	<i>Eskişehir</i>	<i>Maras</i>
<i>Halûk Nur Bâki</i>	<i>Adnan Şenyurt</i>	<i>Şevket Asbuzoğlu</i>	<i>Ali Hüdayioğlu</i>

Zonguldak
Ahmet Fuat Ak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 1 ve 3 ncü maddeleriyle 13 ncü maddesinin (C), 31 nci maddesinin (İ) ve 42 nci maddesinin 6738 sayılı Kanunla değişik (E) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 115 nci maddesi gereğince Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür.

Madde 3. — Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 115 nci maddesine göre illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

İllerde genel idare teşkilâtı il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir.

Belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, birden çok ili içine alan çevrede, bu hizmetler için yetki genişliğine sahip kuruluşlar meydana getirilebilir.

Madde 13. —

C) Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama ve beş günlüğe kadar aylıktan kesme cezaları vererek uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve taleplerde bulunabilir.

Yetkili disiplin mercileri valinin teklif ve talebini inceliyerek bir karara bağlamıya mecburdur.

Valilerce re'sen verilen cezalar kesindir. Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer.

«Madde 31. —

İ) Kaymakam, ilçenin idare şube başkanlarıyla ikinci derecedeki memurlarına, genel ve özel kolluk âmir ve memurlarına Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama cezaları verir ve uygular. Daha ağır disiplin cezaları verilmesi için özel kanunu hükümlerine göre teklif ve talepte bulunabilir.

Kaymakamlarca re'sen verilen cezalar kesindir.

Bu cezalar tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer.

Kaymakam, ilçe memurlarına takdirname de verebilir.»

«Madde 42. —

E) Müdür, 4 ncü maddenin son fıkrasında belirtilen adlî ve askerî teşkilât dışında kalan, gözetim ve teftişi altında bulunan bucak teşkilâtına dâhil daire ve müesseselerin âmir ve memurları ile genel ve özel kolluk âmir ve memurlarına Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmalarını aldıktan sonra uyarma cezası verir ve uygular. Bu ceza kesindir ve tebliğ tarihinden itibaren sicile geçer. Daha ağır disiplin cezaları ile takdirname verilmesini gerektiren hallerde vali ve kaymakama tekliflerde bulunur.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun Bakanlar Kurulu yürütür.

12 . 9 . 1962

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı
<i>İ. İnönü</i>	<i>E. Alican</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
Başb. Yardımcısı	Başb. Yardımcısı
<i>H. Dinçer</i>	<i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. O. Bekata</i>	<i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>N. Ökten</i>	<i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>İ. Sancar</i>	<i>S. Kurutluoğlu</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. C. Erkin</i>	<i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	<i>İ. Seçkin</i>
Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>M. Ete</i>	<i>Y. Azizoğlu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
<i>O. Öztrak</i>	<i>M. İzmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>R. Ökten</i>	<i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı	Ba. - Ya. ve Turz. Bakanı
<i>F. Çelikbaş</i>	<i>C. Karasapan</i>
İmar ve İskân Bakanı	
<i>F. K. Gökay</i>	